O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KUTUBXONASI
INV. №

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

2002 йил 17 май жума
Сотувда эркин нархда
№ 104 (2932)

ОҚСАРОЙДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 16 май куни Оқсаройда Япония Халқаро ҳамкорлик банки бошқарувчиси Кёсуке Шинозавани қабул қилди.

Ўзбекистон ўз мустақиллигининг илк йиллариданоқ Япония билан молиявий-иқтисодий ҳамкорликни мустаҳкамлашга алоҳида аҳамият бериб келади. Зеро, бу ҳамкорлик мамлакатимизнинг стратегик режаларини амалга оширишда муҳим аҳамиятга эга.

Япония ҳам Ўзбекистонга Марказий Осиё минтақасидаги хавфсизлик ва барқарорликни таъминлашда муҳим ўрин тутган, улкан иқтисодий салоҳиятга эга бўлган давлат сифатида қарайди. Табиийки, бу нуқтаи назар Кунчиқар мамлакатида Ўзбекистон билан ҳар томонлама ҳамкорликни кенгайтириш истагини кучайтирмоқда. Шу боис Япония парламенти аъзолари, сиёсий партияларининг раҳбарлари ва ишбилармон доиралари вакиллари юртимизга мунтазам равишда келиб кетмоқда.

Япония Халқаро ҳамкорлик банки делегациясининг ушбу ташрифи ҳам мамлакатларимиз ўртасидаги молиявий-иқтисодий ҳамкорликни бундан-да юқори босқичга кўтаришга қаратилган. Жумладан, ташриф асносида Ўзбекистонга янги кредит бериш тўғрисида ҳужжатлар имзоланди. Японияннинг мамлакатимиз иқтисодиётига киритган ва киритаётган сармоясининг ҳажми эса 1 миллиард 600 миллион АҚШ долларига етган бўлса, шундан қарийб 1,5 миллиарди мазкур банк орқали ажратилган.

Оқсаройдаги суҳбат чоғида икки мамлакат ўртасида молиявий-иқтисодий ҳамкорликнинг бугунги аҳволи ва уни янада ривожлантириш истиқболларига оид масалалар юзасидан фикр алмашилди.

(ЎзА).

СУРАТЛАРДА: қабул пайти.

Абдувоҳид ТЎРАЕВ олган суратлар.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

Р.Ҳ.Ҳайдаровни Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитасининг раиси этиб тайинлаш тўғрисида

Равшан Ҳайдарович Ҳайдаров Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитасининг раиси этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2002 йил 16 май.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

Р.Ҳ.Ҳайдаровни Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазири вазифасидан озод қилиш тўғрисида

Равшан Ҳайдарович Ҳайдаров бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазири вазифасидан озод қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2002 йил 16 май.

478 — Ўзбекистоннинг штрихли товар белгиси

Товарларни штрихли рақамлаштириш кодлари илк бор ўтган асрнинг 60-йиллари сўнгида АҚШ ва Канадада жорий этилган бўлиб, у кейинчалик бутун Европа бўйлаб тарқалган. 1977 йилга келиб, Европадаги етакчи давлатларнинг ташаббуси билан EAN — Товарларни рақамлаштириш Европа уюшмаси ташкил этилди. Кейинчалик эса EAN уюшмасининг қарорига кўра, ноевропа давлатлари ҳам Европа стандартлари тизимига ўтказилгач, товарларни рақамлаштириш Европа тизими бутун дунё мақомига эга бўлди.

Биз ва жаҳон

Ушбу рақамлаштирилган кодларнинг ўзига хос томони шундаки, у истеъмолчи билан сотувчи ўртасида умумий ахборот-маълумотнома вазифасини ўтайди. Негаки, истеъмолчи ёки сармоядор товарларга қўйилган рақамлар орқали ишлаб чиқарувчи хусусида тўлиқ маълумотга эга бўлишлари мумкин. Шу боис бугунги кунда дунёдаги 97 давлатнинг бир миллиондан ортиқ фирма ва компаниялари EAN UCC белгиларидан фойдаланмоқда. Уларнинг беш миллиарддан зиёд турдаги товарлари ўзининг штрихли кодига эга.

Республика Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 21 сентябрдаги "Ўзбекистон Республикасида ишлаб чиқариладиган товарларга штрихли кодлашни жорий этиш тўғрисида"ги қарорига биноан, Ўзбекистон Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатасининг қошида товар ва хизматлар бўйича "EAN UZBEKISTAN" автоматик идентификациялаш маркази ташкил этилди. Шу тариқа Ўзбекистон 478-индентификациялаш коди билан бутун дунё "EAN International" товарларни рақамлаштириш уюшмасига аъзо бўлди. Айни пайтда мамлакатимизда 377 тадан ортиқ саноат ва савдо корхоналарининг 13 мингдан ортиқ турдаги маҳсулотлари рақамли кодлаштирилган белгиларда тайёрланмоқда.

— Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган маҳсулотларнинг ички ва ташқи бозорда ўз ўрнига эга бўлишида ва юртимизга хориж сармоясини жалб этишда рақамлаштирилган штрихли кодлардан фойдаланиш ниҳоятда зарур, — дейди товар ва хизматлар бўйича «EAN UZBEKISTAN» автоматик идентифакциялаш марказининг мутахассиси В. Журавлев. — Негаки, ҳар бир товар белгиси Интернетга жойлаштирилган бўлиб, у дунёдаги кўпгина давлатларга корхоналаримиз тўғрисида тўлалигича маълумот бериш имкониятини беради. Шунингдек, у маҳсулотнинг санитария ва давлат стандартлари талабларига тўлиқ жавоб беришлигини кафолатлаш билан бир қаторда истеъмолчиларнинг ҳуқуқлари ҳам ҳимояланаётганлигини билдиради, маҳсулотнинг рақобатбардошлигини ошириб, харидорлигини таъминлайди.

Кўриниб турибдики, товарларни штрихли кодлаштириш тизими республикамизнинг экспорт салоҳиятини оширишда ҳам муҳим ўрин тутади. Афсуски, ҳалигача кўпгина корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари унинг мазмун-моҳиятини тўлалигича англаб етишганича йўқ.

Баҳодир ОСТОНАҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Япониялик банкирлар ташрифи

Мамлакатимизга ташриф буюрган Япония Халқаро ҳамкорлик банки (JBIC) бошқарувчиси Кёсуке Шинозава раҳбарлигидаги делегация вакиллари 16 май куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасида бўлди. У ерда республикамизга Япония ҳукумати ҳамда JBIC томонидан имтиёзли кредитлар ажратиш тўғрисидаги ҳужжатлар имзоланди.

Умумий ҳажми 24 миллиард 955 миллион иенга тенг бўлган бу кредитлар Тошкент иссиқлик электр станциясини замонавийлаштириш мақсадида ажратилган. Ҳужжатларни Ўзбекистон Бош вазири ўринбосари Рустам Азимов ҳамда Молия вазири Мамаризо Нурмуродов, Япония томонидан ушбу мамлакатнинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Киоко Накаяма ҳамда Кёсуке Шинозава имзолади.

Ўзбекистонга ташрифи чоғида JBIC делегацияси Қашқадарё, Самарқанд ва Хоразм вилоятларида бўлиб, техникавий таъминоти ва таъмирланиши банк томонидан молиялаштирилган қатор муассасаларни кўздан кечирди. Хусусан, JBIC вакиллари Шаҳрисабздаги "Оқсарой Тўқимачи" қўшма корхонаси, Самарқанд ва Урганч аэропортларини бориб кўрди.

Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Япония Халқаро ҳамкорлик банки (JBIC) бошқарувчиси Кёсуке Шинозава бошчилигидаги мазкур банк делегацияси Хоразм вилоятига ташриф буюрди.

Делегация Япония Халқаро ҳамкорлик банки кўмагида маҳаллий жаҳон стандартлари асосида таъмирланган Урганч халқаро аэропортини кўздан кечирди.

— Аэропортни замонавийлаштириш учун инвестициялар бизнинг банкимиз орқали амалга оширилганидан хурсандмиз, — деб таъкидлади Кёсуке Шинозава. — Эндиликда дунёнинг турли бурчакларидан, шу жумладан, Япониядан мамлакатингизга кўпроқ сайёҳлар келиши алоҳида мамнуният уйғотмоқда. Зеро, Хоразмнинг тарихий [illegible] бутун инсониятнинг мулкидир. Япония халқаро ҳамкорлик банки алоқаларни янада кенгайтиришга тайёр. Ҳозирги пайтда 15 га яқин қўшма лойиҳалар ишлаб чиқилмоқда.

(ЎзА).

Республика биржа марказида Ўзбекистон Республикаси Давлат марказий қимматбаҳо қоғозлар депозитарийси билан Корея Республикаси Марказий қимматбаҳо қоғозлар депозитарийси ўртасида ўзаро англашув меморандуми имзоланди.

ЎЗАРО АНГЛАШУВ МЕМОРАНДУМИ

Ҳужжат имзолаш маросимида Ўзбекистон Давлат мулки қўмитаси, Молия вазирлиги, Марказий банк, Республика қимматбаҳо қоғозлар бозорининг фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш маркази, халқаро молиявий ташкилотлар ва хорижий банклар ҳамда икки мамлакат оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Меморандумни Ўзбекистон Республикаси Давлат марказий қимматбаҳо қоғозлар депозитарийси Бош директори Неъматжон Акбаров ҳамда Корея Республикаси Марказий қимматбаҳо қоғозлар депозитарийси раиси Хун Гун Ро имзолади.

Имзоланган ҳужжат депозитарий ҳисоб тизимини ривожлантириш ва юқори малакали мутахассислар тайёрлашда томонларнинг бир-бирига ёрдам кўрсатишини назарда тутади. Шунингдек, бу соҳадаги янги технологиялар бўйича ўзаро ахборот алмашилади. Ўзбекистон Давлат марказий қимматбаҳо қоғозлар депозитарийси ўз фаолиятини такомиллаштирар экан, келгусида хорижий давлатлар билан ҳамкорликни ривожлантириб, мамлакатимиз депозитарий ҳисоб тизими фаолиятини халқаро андозаларга мослаштириб боради. Қимматбаҳо қоғозлар бозорида бой тажрибага эга корейслик ҳамкорлар эса бу борада унга ёрдам беради. Мазкур меморандум Ўзбекистоннинг марказлаштирилган депозитарий тизими соҳасида имзоланган илк ҳужжатдир.

(ЎзА).

ЮРИСТЛАР ҲАМКОРЛИГИ САМАРАСИ

Ўзбекистон билан Америка Қўшма Штатлари ўртасидаги ҳар томонлама ҳамкорлик тобора ривожланмоқда. Бу борада мамлакатларимиз юристларининг ўзаро алоқалари суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ қилишда яхши самара бермоқда.

— Мамлакатимиз ўртасида 1995 йилда имзоланган техник ёрдам кўрсатиш тўғрисидаги битим ўзаро кенг фаолият юритиш имконини бермоқда, — деди Америка юристлар уюшмасининг Ўзбекистон ва Туркманистон бўйича минтақавий директори Ричард Пейтон. — Ҳуқуқ соҳаси қонунлар яратишга бевосита боғлиқ экани боис илк ҳамкорлик Олий Мажлиснинг Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси билан йўлга қўйилишидан бошланди.

Бугунги кунда мамлакатимизда суд-ҳуқуқ сиёсатининг либераллаштирилиши, қонунчиликка апелляция, гаров, келишув битими каби тушунчалар киритилиши, судлар мустақиллиги борасида уларнинг тармоқлар ажратилиши билан боғлиқ янгиланишлар шундай халқаро ҳамкорлик самарасидир.

Бугунги кунда жамиятимизда ўз ўрни ва мавқеини эгаллаётган судьялар ва адвокатларнинг малакасини ошириш борасида америкалик юристлар ўзларининг бегараз ёрдамини аямаётгани қувончли ҳол. Негаки, [illegible] [illegible] бўлган даврда, тажриба жоиз бўлса, жамиятнинг тош-тарозисини ташкил этувчи ушбу касб соҳибларининг ўз ўрнини топиши керак эди.

Ўтган қисқа давр мобайнида бу икки касб соҳибларининг мавқеини белгилашга қаратилган қонунчилик асослари яратилиб, Ўзбекистон Судьялар ҳамда Адвокатлар уюшмалари тузилди. Америка юристлар уюшмаси мазкур ташкилотлар вакилларининг малакасини ошириш борасида доимий равишда семинарлар, ўқув машғулотлари ўтказмоқда.

Ҳозир ўзаро ҳамкорлик асосида "Судьяларнинг касбий ахлоқ кодекси" борасида қизғин иш олиб борилмоқда.

Америка юристлар уюшмасининг Ўзбекистонда жиноят ҳуқуқи, қонун устуворлиги, тендер ҳуқуқи ҳамда атроф-муҳит муҳофазаси каби йўналишларда юристлар фаолияти натижаси бўлиб, хўжалик судлари, маҳаллий ўзини ўзи бошқариш органлари, хотин-қизлар қўмиталари раҳбарлари учун ўзаро алоқалар ўрнатилди.

Ёш ҳуқуқшуносларнинг ҳар томонлама етук ва баркамол кадрлар бўлиб етишишида Тошкент давлат юридик институти ҳамда Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети билан ҳам ҳамкорлик ишлари йўлга қўйилган. Бу ҳамкорлик натижасида ўтган йили ушбу нуфузли илм даргоҳларида талабаларнинг юридик клиникалари ташкил этилди.

Норгул АБДУРАИМОВА,
ЎзА мухбири.

Қирқиш чизиғи

Қонунда назарда тутилган ҳуқуқлардан Ўзбекистон Республикасининг юридик ва жисмоний шахслари билан тенг равишда ёки ўзаролик принципи асосида фойдаланадилар".

III. Ўзбекистон Республикасининг 1996 йил 26 апрелда қабул қилинган **"Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида"**ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1996 йил, №5-6, 59-модда):

1) **1-моддасининг:**

иккинчи хатбошисидаги "хусусий хўжаликда фойдаланиш мақсадида" деган сўзлар "бошқа мақсадларда" деган сўзлар билан алмаштирилсин;

учинчи, тўртинчи ва **бешинчи хатбошиларидаги** "хусусий тадбиркор" деган сўзлар "якка тартибда фаолият кўрсатувчи тадбиркор" деган сўзлар билан алмаштирилсин;

2) **6-моддасининг иккинчи қисми** қуйидаги мазмундаги **хатбоши** билан тўлдирилсин:

"театр-концерт тадбирлари ўтказилаётганда фонограммадан фойдаланилиши тўғрисидаги ахборот";

3) **9-моддасининг матни** қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

"Олди-сотди шартномаларининг айрим турлари тўғрисидаги қоидалар, шунингдек айрим турдаги товарларни (ишларни, хизматларни) реализация қилиш қоидалари Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати томонидан тасдиқланади";

Буклаш чизиғи

II. Ўзбекистон Республикасининг 1994 йил 6 майда қабул қилинган **"Электрон ҳисоблаш машиналари учун яратилган дастурлар ва маълумотлар базаларининг ҳуқуқий ҳимояси тўғрисида"**ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1994 йил, № 5, 136-модда):

1) 1-моддаси биринчи қисмининг:

иккинчи хатбошиси "электрон ҳисоблаш машиналари (ЭҲМ)" деган сўзлардан олдин "объектив шаклда ифодаланган ҳамда" деган сўзлар билан тўлдирилсин;

учинчи хатбошиси "муайян натижа олиш мақсадида" деган сўзлардан олдин "объектив шаклда ифодаланган ҳамда" деган сўзлар билан тўлдирилсин;

2) **3-моддаси иккинчи қисмининг биринчи жумласи** қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

"Вазифаси ва афзалликларидан қатъи назар, объектив шаклда ифодаланган, босиб чиқарилган ҳамда босиб чиқарилмаган, муаллиф (ҳаммуаллифлар) ижодий фаолиятининг натижаси бўлган, ЭҲМ учун яратилган ҳар қандай дастурлар ва маълумотлар базаларига нисбатан муаллифлик ҳуқуқи татбиқ этилади";

3) **9-моддасининг:**

номи қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

"9-модда. ЭҲМ учун яратилган дастурлар ва маълумотлар базаларини рўйхатдан ўтказиш ҳуқуқи ҳамда уларни рўйхатдан ўтказиш";

биринчи қисмидаги "Ўзбекистон Республика-

Қирқиш чизиғи

ларни бартараф қилиш мажбуриятидан озод этмайди";

бешинчи, олтинчи ва **еттинчи қисмлари** тегишинча **олтинчи, еттинчи** ва **саккизинчи қисмлар** деб ҳисоблансин.

IV. Ўзбекистон Республикасининг 1997 йил 24 апрелда қабул қилинган Қонуни билан тасдиқланган **Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси** (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1997 йил, 4-5-сонга илова, № 9, 241-модда; 1998 йил, № 3, 38-модда, № 5-6, 102-модда, № 9, 181-модда; 1999 йил, № 1, 20-модда, № 5, 124-модда, № 9, 229-модда; 2000 йил, № 5-6, 153-модда; 2001 йил, № 1-2, 23-модда, № 5, 89-модда, № 9-10, 182-модда; 2002 йил, № 1, 20-модда) **31-моддасининг биринчи қисми** қуйидаги мазмундаги **26-банд** билан тўлдирилсин:

"26) сугурта шартномалари бўйича сугурта товони (сугурта пули) тариқасида олинган маблағлар суммаси бўйича".

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2002 йил 5 апрель.

Буклаш чизиғи

Ўзбекистон Республикасининг

ҚОНУНИ

Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида

«Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталари
2002 йил

Истиқлол жамоли

БАҒРИ КЕНГ ДИЁР

Оролбўйи минтақасида ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида дадил қадамлар қўйилмоқда

"Ҳамма нарсани табиий қийинчиликларга боғлаш тўғри эмас". Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесининг яқинда бўлиб ўтган навбатдан ташқари сессиясида бу гап бир неча бор такрорланди. Хўш, нима учун масала бу тарзда қўйилмоқда? Дўппини олиб қўйиб, ана шу ҳақда ўйладик, ўзимизча мулоҳаза юритишга уриндик.

Ҳаёт қизиқ-да, табиий қийинчиликларни мардона енгиб ўтиш, шу даврда одамларни ижтимоий ҳимоя қилиш учун, энг аввало, иқтисодга таянилади. Иқтисодиёти бақувват ҳудудга айланиш учун эса олиб борилаётган ислоҳотлар ривожи салмоқли юкни жадал тортаётган локомотив янглиғ барқарор ҳаракатланмоғи лозим. Унинг равон юриши, ўз навбатида, махсус қурилган йўл — шароит ҳамда доимий ёқилғи таъминотига боғлиқ. Табиий қийинчилик шундай таъминотнинг баъзан узилиб қолишига таъсир кўрсатиши ҳам бор гап. Мана сизга узвийлик халқасининг амалдаги кўриниши. Айланма ва такрорий ҳаракатнинг қанчалик муҳимлигига мисол.

Албатта, бу бир рамзий ўхшатиш. Лекин у қанчалик содда ёхуд мураккаб кўринмасин, ҳаётий омилларга татбиқ этиб кўриш фойдадан холи бўлмайди, назаримизда.

Қорақалпоғистон халқининг метин иродаси, меҳнаткашлиги қийинчиликларни мардона енгиб ўта олишининг дастлабки жиҳати. Буни ўша сессияда мамлакат Президенти бир неча бор асослаб берди. Ушбу мисолларга эътибор қилинг. Ҳали фермерлик ҳаракати ҳақида аксарият одамларда тушунча шаклланмаган даврларда — 1987 йили тўрткўллик тадбиркор Ҳосилбек Сержонов илк фермер хўжалигини тузган эди. Берунийлик ажойиб деҳқон Рейимбой Йўлдошев эса дастлаб жамоа хўжалигининг шалоғи чиққан техника воситасини қорамоллари эвазига сотиб олиб иш бошлаган бўлса, ҳозир унинг ҳисоб рақамида миллион-миллион сўм пули бор. Тасарруфидаги катта-кичик техникалар сони ўнтадан ошди. Тахтакўпир туманида уддабуронлик билан танилган Тўреаҳмет Палманов тўғрисида ҳам шундай гапларни айтиш мумкин.

Қорақалпоғистон замини турли қазилма бойликларнинг кони ҳисобланади. Қораўзак тумани ҳудудидаги Тобинбулоқ деган жойда темир рудасининг беҳисоб заҳираси мавжуд. Мустақиллик шарофати билан бу бойликлар "эшиги"-га аста-секин "калит" солинмоқда. Туман тадбиркорлари Россия федерациясининг "Малтексстрой" масъулияти чекланган жамияти, "Ўзқурилишматериаллари" давлат акциядорлик компанияси билан ҳамкорликда қўшма корхона туздилар. Унинг Низом жамғармаси 150 минг АҚШ долларини ташкил этади. Корхона дастлабки буюртмани ҳам олган. Қозоғистоннинг Актау шаҳри учун 200 минг куб метр майдаланган тош етказиб бериш учун ҳаракат авжида. Бундай мисол ва рақамлар эртанги кунга умид уйғотади, албатта. Нурли манзилларни кўз олдингизга келтиради.

Иқтисодчи олимлар банклар фаолиятини локомотивларга қиёслашади. Бу гапда ҳам жон бор. Лекин биз ўтиш даврида фидоий, ташаббускор маҳаллий раҳбарлар бу вазифани қўрқмасдан ўз зиммаларига олишини истардик. Зеро, айрим мутасаддиларнинг лоқайдлик ботқоғидан ҳануз чиқолмаётгани ҳеч кимга сир эмас. Лицей ва коллежлар қурилиши баҳонасида умумтаълим мактабларига эътиборнинг сусайгани ана шундай лоқайдликнинг оқибати эмасми? Замонавий таълим тизимида ҳатто иккинчи сменада ўқитиш ҳам ўзини оқламаётган пайтда Қорақалпоғистонда 3 минг нафар ўқувчининг учинчи сменада сабоққа қатнаётгани наҳот мутасаддиларни безовта қилмаса.

Экологик қийин шароитда жойлашган республика учун ўта муҳим аҳамият касб этадиган тиббиёт соҳасидаги муаммо ва камчиликларни олиб кўринг. 2001 йилда қуриб битказилиши лозим бўлган 10 та қишлоқ врачлик пунктларидан бирортаси фойдаланишга топширилмаганини қандай изоҳлаш мумкин? Мавжуд 16 та шошилинч тиббий ёрдам марказларининг 8 таси таъмирлаш ишлари қачон бошланишини кутиб кун ўтказаётгани жуда ачинарли. Молиявий имкониятлар, маҳаллий бюджетнинг мавжуд аҳволи туфайли шундай дерсиз. Майли. Лекин қўшни вилоятлардаги сингари катта ишлари билан танилаётган ташаббускор, савобталаб ҳомийлар Оролбўйида йўқ, десак адолатдан бўладими?!

Юртбошимизнинг қандай қилиб бугунги Қорақалпоғистон иқтисодиётини бозор муносабатларига ўтказиш, қишлоқ хўжалигида етиштириладиган экин турларини мавжуд шароит ва имкониятлардан келиб чиққан ҳолда аниқлаш, фермер ва тадбиркорларга алоҳида имтиёзлар яратиш, хориж сармоялари ва табиий бойликлардан оқилона фойдаланиш, ёшларни иш билан таъминлаш, умумтаълим мактабларига эътиборни кучайтириш, оналик ва болаликни муҳофазалаш хусусидаги қимматли фикрларидан Жўқорғи Кенгеснинг янги раҳбари ишни нимадан бошлаши зарурлиги ҳақида аниқ тўхтамга келган бўлса ажаб эмас.

Агар ижтимоий-иқтисодий муносабатлар тизими астойдил ҳаракатга келса, уни маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватловчи истеъдодлар Қорақалпоғистонда бисёр. Маданият ва спорт соҳасидаги муваффақиятларни айтаяпмиз-да. Маманбий, Ойқус ҳамда Ерназарнинг бугунги ворислари — Эркин Қутибоев, Бауржон Каздаев, Алишер Авезбоев, Бўтакўз Баятанова, Баҳром Эрматов ва бошқаларнинг жаҳон миқёсида чемпионлик шоҳсупаларига кўтарилгани кўп нарсадан дарак беради. Муяссар Раззоқова ва Кенжабой Сержоновнинг опера борасидаги ютуқлари-чи!?

Хулоса қиладиган бўлсак, сессияда икки аср қурилиши ҳисобланган Қўнғирот сода заводини барпо этиш борасида туб бурилишга эришилиши, бу мақсадга йирик хорижий сармоя ажратилаётгани алоҳида мамнуният билан қайд қилинди. Модомики, беҳисоб Борсакелмас туз конидан жаҳон металлургия саноати ёхуд бошқа тармоқлар учун сув ва ҳаводек зарур хомашё ишлаб чиқариладиган, бу қувончли воқеа ҳар биримизнинг кўксимизни ғурурга тўлдирадиган кунлар яқин.

Озод РАЖАБОВ,
Янгибой ҚЎЧҚОРОВ,
«Халқ сўзи» мухбирлари.

Пиллакорлар зафари

БУХОРО

Вилоят пиллакорлари мамлакатимизда биринчи бўлиб пилла тайёрлаш шартнома режасини бажарди. Вилоят бўйича қабул пунктларига 1980 тонна пилла топширилди. Ҳисоб-китобларнинг кўрсатишича, бу ерда яна салкам тўрт юз тонна пилла тайёрлаш имконияти мавжуд. Шу боис "кумуш тола" топшириш қизғин давом этмоқда.

Ўтган йили вилоят марказида пиллани қайта ишлашга мўлжалланган "Бухоро-Хвашен" Ўзбекистон — Хитой қўшма корхонасининг биринчи навбати ишга туширилган ва 300 нафардан зиёд маҳаллий хотин-қиз муқим иш жойига эга бўлганди. Мазкур корхонани хомашё билан "Бухоро ипаги" ҳиссадорлик жамияти таъминлаяпти.

* * *

Қашқадарё вилоятидаги Усмон Юсупов, Касби, Қарши туманларининг пиллакорлари ҳам давлатга пилла сотиш шартнома-режасини уддаладилар.

Усмон Юсупов тумани пиллакорлари давлат омборларига 24,9 тонна пилла топшириб, маррага биринчи бўлиб етиб келди. Режа 125 фоиз бажарилди. Эришилган ютуққа, айниқса, «Миришкор», «Жейнов» хўжаликлари пиллакорлари муносиб ҳисса қўшдилар.

Касбиликлар 163 тонна, қаршиликлар эса 216 тонна саноат хомашёси топширди.

Усмон Юсупов туманидан Д.Абдуллаева, З.Ашурова, касбилик А.Эшнаева, О.Ҳамроқулова, Қарши туманидан З.Қўзиева, Х.Эшпўлатова, З.Омонова каби илғор пиллакорлар ҳар қути ипак қурт уруғидан 95-100 килограммдан ҳосил олдилар.

Ҳар уч туманда пилла ҳосилини йиғиштириб олиш қизғин давом этмоқда.

Халқаро ҳамкорлик

Жанубий Мирзачўл канали Сирдарё ва Жиззах вилоятлари ҳудуди орқали ўтиб, деярли 464 минг гектар қўриқ ерлардаги деҳқончиликни обиҳаёт билан таъминлайди. Бу ерларнинг катта қисмида пахта, 45 фоизида ғалла ва бошқа экинлар экилади. Канал орқали ҳар йили далаларга апрель ойидан бошлаб сентябрь ойигача 3 миллиард куб метр сув оқади. Унинг соҳили бўйлаб Мирзачўлни ўзлаштиришда қатнашган ва бутун умрини шу замин билан боғлаган юз минглаб кишилар яшайди ва меҳнат қилади.

ҲАР ТОМЧИ СУВ — ҲИСОБДА

Жанубий Мирзачўл канали компьютер ёрдамида бошқарилади

Сўнгги йилларда қурғоқчилик юз бериб, минтақадаги хўжаликларда вазият бироз оғирлашди. Далалар етарли сувни ололмади, сув қаҳатчилиги хўжаликлар ўртасидаги муносабатларни таранглаштириб қўйган кезлар ҳам бўлди, сув заҳирасидан исрофгарчилик билан фойдаланишга йўл қўйиш ҳоллари ҳам юз берди, айрим қишлоқ хўжалик ходимлари каналдан ортиқча сув ўмаришга ҳам интилдилар... Республика ҳукумати канал билан боғлиқ вазиятни тузатишга қаратилган бир қатор турли тадбирларни амалга оширди. Жанубий Мирзачўл каналини бошқаришни замонавийлаштириш лойиҳаси ана шундай тадбирлардан бири бўлиб, бу — Ўзбекистонда сўнгги пайтларда сув таъминотида тежамкорликни таъминлаш ва ундан оқилона фойдаланишни йўлга қўйиш вазифаларига хизмат қилади. Каналда шу мақсадда ўтказилган таъмирлаш йилига 76 миллион кубметр сувни тежаш имкониятини беради.

СУРАТДА: модернизациялаштирилган Жанубий Мирзачўл каналининг очилиш маросимидан бир лавҳа.

Мазкур лойиҳа францияликшериклар билан ҳамкорликда бир неча йил мобайнида тайёрланди. Мутахассислар уни юксак баҳоладилар. Ҳаммага тушунарли бўлиши учун, соддалаштириб айтадиган бўлсак, энди бу каналдан сув ўтказилиши ва тақсимланиш жараёни тўла-тўкис компьютер орқали бошқарилади. Оби ҳаётнинг ҳар бир куб метри кечаю кундуз узлуксиз мураккаб техник системалар назоратида бўлади. Одамлар, албатта, бу система фаолиятини назорат қилади ва тақозо қилинган ҳолларда, улар бошқарув жараёнига аралашади. Шу мақсадда, сув тақсимлашни бошқарувнинг бешта ўрнида махсус французча ускуналар ўрнатилган, улар тўла автоматлаштирилган.

Лойиҳани амалга ошириш ишларига бундан 8 йил олдин киришилган эди. Унинг биринчи босқичи 1998 йилда якунланиб, бу босқичдаги ишларни бажариш учун 12 миллион франк маблағ талаб қилинди. Шундан 5,4 миллион франкни Франция ҳукумати грант ютуғи сифатида ажратди. Қолгани — Ўзбекистон улушига тўғри келди. Лойиҳанинг иккинчи босқичидаги ишлар 2001 йилнинг декабрь ойида бажариб бўлинди. Бу босқичдаги ишлар ҳажми 27,7 миллион франкни талаб қилар эди. Франция ҳукумати имтиёзли кредит тарзида 15,2 миллион франкни мамлакатимизга ажратди. Ўзбекистон томони харажатнинг қолган қисмини ўз зиммасига олиб, умумқурилиш ишларини, транспорт ва бошқа таъминотларни бажарди.

— Бундай шериклик ўзини тўла оқламоқда, — деди Франциянинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Ж-А.Костий лойиҳанинг тантанали тақдимот маросимида. — Ушбу канал бошқарувини модернизациялаш биринчи ўзбек-француз ҳамкорлик иши эмас ва ишончим комилки, у охиргиси ҳам бўлиб қолмайди. Икки мамлакат ўртасида сиёсий ва иқтисодий йўналишлардаги ҳамкорлик алоқалари катта истиқболга эга.

Тантанали маросимда Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирининг биринчи ўринбосари А.Жалолов, BRL-ingenieјie фирмаси директори Б.Дезандре, сув хўжалиги ташкилотлари вакиллари, Сирдарё ва Жиззах вилоятлари жамоатчилиги вакиллари, Тошкентдан келган кўпгина меҳмонлар, Ўзбекистонда ишлаётган француз жамоат ташкилотлари ва фирмаларининг ходимлари иштирок этдилар.

— Ўтган йилларда биз кўпгина француз мутахассислар билан дўстлашиш бахтига муяссар бўлдик, — деди Жанубий Мирзачўл канали бош муҳандиси Абдужаббор Ғафуров. — Биз улардан кўп нарсаларни ўргандик. Мана, бугун сувга тежамкорлик билан ёндашиш тажрибаларини ҳам қабул қиляпмиз. Сув эса бизнинг ноёб бойлигимиз эканлигини кейинги қурғоқчилик йиллари аниқ исботлади. Каналимиз бошқаруви энг замонавий техникалар воситасида модернизациялаштирилганидан кейин биз нафақат сув ўтказиш ва тақсимлашни назорат қила оламиз, шу билан бирга, бутун канал бўйлаб сувни ноқонуний ўзлаштириш ва белгиланган миқдордан ортиқча сув очиш ҳолларини дарҳол аниқлаш имкониятига эга бўлдик.

М. САФАРОВ.

Анжуман

Ҳуқуқий ислоҳот ва маънавият

Республика Маънавият ва маърифат кенгаши ҳамда Тошкент вилояти Маънавият ва маърифат кенгаши ҳамкорлигида Ангрен шаҳрида Ўзбекистон Республикасининг «Референдум якунлари ҳамда давлат ҳокимияти ташкил этилишининг асосий принциплари тўғрисида»ги Конституциявий қонуни муҳокамасига бағишланган илмий-амалий семинар бўлиб ўтди.

Маълумки, иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг саккизинчи сессиясида «Референдум якунлари ҳамда давлат ҳокимияти ташкил этилишининг асосий принциплари тўғрисида»ги Конституциявий қонун қабул қилинган эди. Шу боис, республика Маънавият ва маърифат кенгаши ҳамда Тошкент вилояти Маънавият ва маърифат кенгаши ҳамкорликда мазкур Конституциявий қонуннинг моҳиятини, унинг қонунчиликдаги аҳамиятини кенг жамоатчилик ўртасида тушунтириш мақсадида илмий-амалий семинарни ташкил этдилар.

Семинарда Ангрен шаҳридаги ташкилот, корхона ва муассаса раҳбарлари, «Маҳалла» оқсоқоллари, ўзини ўзи бошқариш органлари ҳамда хотин-қизлар қўмиталари раислари, жамоатчилик вакиллари иштирок этди.

Илмий-амалий семинар қатнашчилари қизғин баҳс-мунозаралардан сўнг ҳуқуқий тарғибот ишларини янада кенгайтиришнинг аҳамияти, Конституциявий қонунни тушунтиришга қаратилган тадбирлар режасини ишлаб чиқиш, олиб борилаётган ҳуқуқий ислоҳотларнинг моҳиятини ҳар бир фуқаро онгига етказишнинг зарурияти, маънавият ва маърифат, ҳуқуқий тарғибот масалалари билан боғлиқ келгусидаги вазифаларни белгилаб олдилар.

Ўз мухбиримиз.

Ташаббус сўнмасин

Мактабга меҳр қўйганлар

Андижон вилоятида тобора кўпаймоқда

Уни Избоскандаги 23-мактабга директор этиб тайинлаганларида, бу ерга келиб илк бор кўргани ҳилвираб, тўкилай-тўкилай деб турган ҳовли деворлари бўлди. Ўйингоҳ яйловга айланаёзган эди.

«Мендан аввал раҳбарлик қилган қиличдай-қиличдай йигитлар уддалолмаган юмушларга қурбим етармикин? Жамоа ёнимга кирармикин, маҳалладагилар бош қўшармикин?»

Ўйчи ўйига етгунча, таваккалчи ишни битирибди, дейдилар. Муҳайёхон Жўраева тунука қопланган деворни буздириб ташлади. Ҳомийлар кўмагида ғишт келтириб девор тиклади. Йўлкалар бетон «либос» кийди. Ўйингоҳ тартибга келтирилди. А.Тиллабоев номли ширкат хўжалигидан келтирилган минг тупдан зиёд терак кўчати кўзга ташланиб қолди. Хоналарга турфа гуллар кириб борди. Мактаб устахонаси вазифасини ўтаётган бино эрта-индин бузиб ташланади. Ўрнида кўркам бино қад ростлайди. Кенгмўл ҳовлига асфальт тўшалади.

— Синглимизнинг жонсараклиги, ғайрати, қайишимлилигини кўриб, бутун маҳалла оёққа турди, — дейди Янгизамон қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Ҳотамжон ака Жўраев. — Бинони ҳашар йўли билан ўзимиз тикламоқчимиз. Усталар ҳам ўзимиздан. Ахир, бу даргоҳда ўғил-қизларимиз ўқийди-я!

Илгарилари шарти кетиб парти қолган бу хилдаги мактаблар фақат юқоридан келган буйруққа асосан янгиланар эди. Болаларнинг қай аҳволда билим олаётгани, мавжуд шарт-шароит баъзи мансабдорларни унчалик қизиқтирмас ҳам эди. Ота-оналар аҳволни кўриб турсалар-да, айтарли амалий ёрдам беролмас — қўли қисқалик қиларди. Истиқлол болаларимизнинг униб-ўсишлари, ҳар жиҳатдан етук инсон бўлиб камол топишлари учун имконият эшикларини кенг очди. Фарзандларимизга атаб маҳобатли ўқув бинолари қуриш кўлами кенгайди. Кўримсиз биноларни бинойидек таъмирлаш учун ҳомийлар оёққа турдилар. Вилоятда бу хилдаги мактабларни қайта қуриш, «авария ҳолатидаги мактаб» иборасига бутунлай барҳам беришга астойдил киришилди.

Хўжаободдаги Эгамбердиобод қишлоғида жойлашган 17-мактабнинг бошланғич синфлар биноси яроқсиз ҳолга келиб қолган эди. Муаллимлар жамоаси таътил даврида ана шу бинони қайта қуриш ташаббуси билан чиқди. Бу таклиф туман халқ таълими бўлимидагиларга маъқул тушди. Мактаб қурилишига қишлоқ аҳли яқиндан ёрдам берди. Муаллимлар ва маҳалладагилар ёрдами билан 400 ўринли бино икки ойда қуриб битказилди. Ўқувчилар Истиқлол дарсини янги бинода ўтдилар. Шу тариқа вилоятдаги яна битта авария ҳолатидаги мактаб биноси «ёшарди».

Икки йил муқаддам вилоятда 48 та мактаб авария ҳолатидаги муассаса сифатида рўйхатга олинган эди. Бу хилдаги мактабларни бошқа биноларга кўчириш, мукаммал таъмирлаш ва янги бино қуриш ҳисобига улар сони 33 тага қисқарди.

Шу ўринда яна бир жиҳатга тўхталмоқчимиз. Вилоятда таълим-тарбия муассасаларининг моддий-техника негизини мустаҳкамлаш борасида ажратилган сармоядан ташқари маблағлар ишлаб топиш ва ҳомийлар ёрдамни уюштириш анча жонланди. Ўтган икки йил мобайнида таълим муассасаларига 783 миллион 402 минг сўм миқдорида ҳомийлик кўмаги ташкил этилди.

Вилоят ҳокимининг «Вилоятда умумий ўрта таълим муассасалари ўқув ва моддий-техника базасини такомиллаштириш тўғрисида»ги қарори эълон қилинганидан кейин ўқув даргоҳларини парталар билан таъминлаш ҳаракати бошланди. «Андижонмебель» ҳиссадорлик жамияти томонидан тайёрланган намуналар Андижон шаҳридаги 2-гимназияда синовдан ўтказилди. Жамоа парта ва ўриндиқлар сифатига юқори баҳо берди. Айни кунларда барча шаҳар ва туманлардаги таълим муассасаларини ўқув жиҳозлари билан таъминлашга эътибор қаратилган.

О.ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Қирқиш чизиғи

Ўзбекистон Республикасининг

ҚОНУНИ

Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

Ўзбекистон Республикасининг қуйидаги қонун ҳужжатларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритилсин:

I. Ўзбекистон Республикасининг 1993 йил 3 сентябрда қабул қилинган **"Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида"**ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1993 йил, № 9, 338-модда; Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1995 йил, № 12, 269-модда; 1997 йил, № 4-5, 126-модда; 1998 йил, № 9, 181-модда; 1999 йил, № 5, 112-модда; 2001 йил, № 5, 89-модда) **27-моддасининг учинчи қисми** чиқариб ташлансин.

2

Буклаш чизиғи

4) **23-моддасининг учинчи қисмидаги** "монополияга қарши фаолиятни амалга оширишга вакил қилинган орган" деган сўзлар "Ўзбекистон Республикаси Монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси" деган сўзлар билан алмаштирилсин;

5) **25-моддаси:**

номи қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

"Ўзбекистон Республикаси Монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси ҳамда унинг ҳудудий органлари ваколатлари";

биринчи хатбошисидаги "Монополияга қарши фаолиятни амалга оширувчи орган ва унинг маҳаллий органлари" деган сўзлар "Ўзбекистон Республикаси Монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси ҳамда унинг ҳудудий органлари" деган сўзлар билан алмаштирилсин;

6) **27-моддаси:**

иккинчи қисмидаги "Монополияга қарши фаолиятни амалга оширишга ваколатли орган ва унинг маҳаллий органлари" деган сўзлар "Ўзбекистон Республикаси Монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси ҳамда унинг ҳудудий органлари" деган сўзлар билан алмаштирилсин;

қуйидаги мазмундаги **бешинчи қисм** билан тўлдирилсин:

"Жарима солиш ишлаб чиқарувчини (ижрочини, сотувчини) йўл қўйилган қонунбузарлик-

7

Қирқиш чизиғи

си Давлат патент идораси ҳузуридаги тегишли органга (матнда бундан буён Агентлик деб юритилади)" деган сўзлар "Ўзбекистон Республикаси Давлат патент идорасига (бундан буён матнда Патент идораси деб юритилади)" деган сўзлар билан алмаштирилсин;

иккинчи - олтинчи қисмларидаги "Агентлик", "Агентликнинг", "Агентликда" деган сўзлар тегишли келишикдаги "Патент идораси" деган сўзлар билан алмаштирилсин;

саккизинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

"ЭҲМ учун яратилган дастурлар ёки маълумотлар базаларини рўйхатдан ўтказиш билан ҳамда ЭҲМ учун яратилган дастурлар ва маълумотлар базаларидан фойдаланиш ҳуқуқини бошқа шахсга ўтказиш тўғрисидаги шартномаларни рўйхатга олиш билан боғлиқ юридик аҳамиятли ҳаракатларни содир этганлик учун патент божлари ундирилади. Патент божлари ушбу Қонунда назарда тутилган вазифаларни амалга ошириш борасидаги харажатларини қоплаш учун Патент идорасига тўланади. Патент божларининг миқдори ва уларни тўлаш тартиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади";

4) **10-моддасининг иккинчи қисмидаги** "Агентликка" деган сўз "Патент идорасига" деган сўзлар билан алмаштирилсин;

5) **12-моддасининг учинчи қисми** қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

4

Буклаш чизиғи

"ЭҲМ учун яратилган дастур нусхасига ҳақли равишда эгалик қилаётган шахс мазкур дастурнинг кодланиши ва тузилишини ўрганиш мақсадларида уни муаллифнинг ёки ўзга ҳуқуқ эгасининг ёзма розилиги бўлган тақдирда ёки қуйидаги ҳолларда бундай розилик бўлмаса ҳам декомпиляция қилиши мумкин, агар:

декомпиляция қилиш натижасида олинган ҳамда мазкур шахс томонидан ишлаб чиқилган дастурнинг ЭҲМ учун яратилган бошқа дастурлар билан ўзаро ҳамкор ишлаши учун зарур ахборотни бошқа манбалардан олиш мумкин бўлмаса;

ЭҲМ учун яратилган дастурнинг фақат бундай ҳамкор ишлашини йўлга қўйиш учун зарур бўлган қисмларининг ўзи декомпиляция қилинаётган бўлса;

декомпиляция натижасида олинган ахборотдан ифодасига кўра ЭҲМ учун яратилган, декомпиляция қилинаётган дастурга жуда ўхшаш бўлган ЭҲМ дастури ишлаб чиқиш, ишлаб чиқариш ёки тарқатиш учун фойдаланилмаса ёхуд бундай ахборот муаллифлик ҳуқуқини бузадиган бошқа ҳар қандай ҳаракатни амалга ошириш учун ишлатилмаса";

6) қуйидаги мазмундаги **16-модда** билан тўлдирилсин:

"16-модда. Чет эллик юридик ва жисмоний шахсларнинг ҳуқуқлари

Чет эллик юридик ва жисмоний шахслар ушбу

5

«Қариялар — эл фахри, юрт ифтихори» танловига

Қуш тинса тинадики...

Қўшақариганлар

Ўшанда худо ёрлақаб, яхшиям бахтига дўхтир йўлиқиб қолди. У дори-пори ёзиб бермай, ўғил бола гап қилди: «Об-ҳаво алмаштиринг, амаки, тоғ ҳавоси дардингизга даво бўлади...» Ўша қисқа суҳбат кечагидек ёдида! Дўхтирнинг, ҳали кўрмагандек бўлиб кетасиз, сиздақалар юз йиллаб яшаган, деган гаплари қулоғи остида жаранглаб турибди. Ким билсин, ўшанда унинг маслаҳатига қулоқ солмаганда ҳозир худо билади...

Юрак ютиб, бир этак боласини етаклаб, қайдасан Бўстонлиқ деб, кўчиб келаверибди ўзиям! Фақат катта ўғли билан янги тушган келинини шаҳар ҳовлида қолдиришган эди. Ўғлининг иши шуни тақозо этарди. Бу ерда отахон жонига икки нарса оро кирди: бири тоза тоғ ҳавоси, иккинчиси серқаймоқ сут!.. Бунақанги мусаффо ҳаво етти иқлимда ҳам учрамаса керак!

Кейинчалик ўрмон хўжалигига жойлашгач, иш билан овуниб, касалиям эсидан чиқиб кетди. Шаҳарни ҳам тарк этганига, мана, чорак асрдан ошибди.

Бугун қуш уйқусидан барвақт уйғонди. Наридан-бери нонушта қилиб, энди отланай деб турганида кампири нолигандай гап қотди:

— Каллаи саҳарлаб йўл бўлсин? Ҳеч бўлмаса бирор кун уйда ўтирсангиз бўлмайдими? Биз ҳам одамларга ўхшаб, бундоғ уёқ-буёқларга борсакмикин?!

— Айтмовмидим, бозор куни Тошкандга, ўғлингникига тушамиз деб... — Маҳмуд ота кампирининг кўнглини кўтаришга уринди. Гапини лўнда қилиб қўя қолди. — Тайёргарлигингни кўравер, албатта, борамиз!

Хўжакентдан Тошкентга «электричка» қатнайди. Бугун шаҳардан эски қадрдонлари келишади, улар билан бир отамлашадиган бўлди-да, ўзиям бир-бирини росаям соғиниб қолишган. Ҳозирча буни кампирига айтмай тургани маъқул. Сир бўла қолсин. Кечқурун меҳмонларни бошлаб келганида ана сюрприз, мана сюрприз бўлади...

Маҳмуд ота йигитлардек узангига чаққон оёқ қўйиб, отга енгилгина ўтириб олди. Умрини шу от устида тоғу тош кезиб ўтказиб келяпти. Жонивор эгасининг аста ниқтаганини пайқадими, яккаоёқ йўлакдан йўрғалаб, баландликка қараб кетди. Тоғдан салқин шабада эсиб турибди. Келишилган манзилгоҳ томон отининг бошини бурди. Тошкентлик эски қадрдонлари аллақачон келиб, икки-уч чойнак чойни ичиб ҳам бўлишибди.

— Ўзимиз йўқлаб келмасак, шаҳарга тушай ҳам демайсан-а, ё тоғинг қочиб кетадими, жа, курортни топволдим, деб ошна-оғайниларниям унутвордингми? — Эски маҳалладошлари бири олиб бири қўйиб гина қилишга тушишди. Сўнг:

— Кўз тегмасин, кўринишларинг чаккимас, ёшариб кетибсан, тоғ ҳавоси ёқибди, шаҳарда сиқилиб юрган экансан-да, ўша дўхтирга раҳмат дегин, — дейишди кўнглини кўтариб.

Ҳамроҳлар дилтортар одамлар бўлганлари учун ҳам суҳбат самимий тус олди. Гап кўпроқ умргузаронлик ҳақида кетди.

— Узоқ умр кўриш инсоннинг ўзига боғлиқ экан, — деди Маҳмуд ота. — Мана, ўзим бошимдан ўтказяпман...

Қарияларнинг баҳс-мунозараси ён-атрофда ўтирганларнинг ҳам эътиборини ўзига тортмай қолмади. Давра яна ҳам кенгайди. Ким нимани билса шуни айтишга ошиқарди. Назаримизда, шу ерда ўтирганларнинг бирортаси қариликни бўйнига олишни истамасди. Навқиронликни ким ҳам хоҳламайди дейсиз?!

Чолларнинг суҳбатига бир дўхтир йигит келиб қўшилдию, гурунг авж олди. Унинг узоқ умр кўриш ҳақидаги гаплари қулоқларга янада ёқимли эшитилар, ўтирганларни ўзига тобора жалб этарди. Чоллар саволларни ёғдиришди: узоқ яшаганлар ҳеч касал бўлишганми? Уларнинг емиш-ичмишлари қандай бўлган? Яна нималарга амал қилиш керак? Тамаки чекиб, ароқ ичганларчи... Палов умрни узайтирадими?

— Одамлар ажаб яратилганлар, деган экан бир донишманд, — гап бошлади дўхтир йигит. — Мол-дунёсини йўқотсалар қайғурадилар, умрнинг ўтишига эса бепарволик билан қарайдилар.

Ҳа, умр бамисоли оқар сув...

Дарвоқе, узоқ умр кўриш ва эрта қариш масаласи инсониятни энг кўп қизиқтираётган ғоят муҳим муаммолардан бири. В.Энгельгардт деган машҳур олим ўтган. У айтадики, оламда хилма-хил муаммолар бор, аммо кўпчиликни қизиқтириши жиҳатидан кексайиш масаласига тенг келадигани бўлмаса керак. Шунинг учун ҳар бир киши ўз ҳаётининг сўнишига қанча вақт қолганлигини билишга қизиқиши, табиий.

Ўрта асрда эса алхимикларнинг бутун бир гуруҳи «фалсафа тоши»ни ва «ёшлик эликсири» («ал-иксир» — «Оби-ҳаёт»)ни топиш учун кўпдан-кўп куч сарфлагани маълум. Ўз даврида граф Калиостра «абадий ёшартирадиган оби-ҳаёт», Грамма «Самовий кўрпа-тўшак», «Сенжермен узоқ яшаш оби-ҳаёти», кашф этганликлари шов-шувга сабаб бўлган эди.

Шу ўринда энг юқори ва энг узоқ умр кўрувчилар қайси мамлакатда яшайдилар, деб сўрашингиз мумкин. Қарийб икки юз йилдан буён урушда қатнашмай келаётган Швецияни айтишади энг юқори узоқ умр кўрувчилар мамлакати деб. Энг пасти қайси дейсизми, Марказий ва Жанубий Африка экан. Шўринг қурғурлар, атиги қирқ йил атрофида умр кўришаркан.

Хуллас, инсон умрининг узун ёки қисқалиги ташқи муҳитга, ички сабаблар, турли касалликлар, юқумли дардлар билан оғриш, бодга чалиниш, асаб, киши хулқ-атвори ва бошқаларга боғлиқ экан.

Ўтган асрда, айниқса, кейинги йилларда жаҳоннинг турли матбуот нашрларида узоқ умр кечирган ва кечираётган кексалар ҳақида кўплаб хабарлар ёритилди. Шимолий эронлик Муҳаммад Аюб 180 йил, озарбайжонлик Шерали Муслимов 168 йил, жазоирлик Бен-Массауд 160 йил, эронлик Аббос Хоксер 151 йил умр кўрган.

Ҳаёт ишқи

Дўхтирнинг айтишича, узоқ умр кўрганларнинг аксарияти инфаркт ёки атеросклероздан вафот этмаган, уларнинг ўлимига бошқа тасодифий касалликлар сабаб бўларкан.

Кимдир сўраб қолди:

— Инфаркт нима дегани ўзи?

— Юрак ёрилиб кетади, — изоҳ берди дўхтир йигит.

— Атеросклерозчи?

— Бу дард кўпинча катта ёшдаги кишиларда кузатилади, сурункали юрак-томир касаллиги. Томирлар торайди, аъзоларнинг қон билан таъминланиши қийинлашади. Мияда ҳам қон айланиши бузилади. Қорамол мойини кўп истеъмол қилиш, кам ҳаракатчанлик шу хасталикни келтириб чиқаради.

Узоқ умр кўрувчиларнинг ҳаёти ва турмуш тарзи геронтолог олимлар эътиборини тортиши табиий. Абхазияда узоқ яшаган қариялар тиббий кўрикдан ўтказилганда уларда, албатта, атеросклероз бўлса керак, деб тахмин қилинган эди. Бу тасдиқланмади. Текширилганларнинг фақат йигирма-йигирма беш фоизидагина унча сезилмас даражада ана шу дард борлиги аниқланди, холос. Юз йигирма ёшли кексалар ҳам, меҳнат қилганлар ҳам ижод билан шуғулланганлар. Йигитлардек куч-ғайратга тўлиб, тетик ва бардам юришлари, меҳнат ва ижодий қобилиятини сақлаб қолишлари тадқиқотчиларни ҳайратга солган.

Яна бир мисол. 160 ёшида вафот этган иорданиялик Али Абдулла Афуна деган қария ҳар куни йигирма километрлик масофани пиёда босган.

Ер юзининг энг кексаларидан бири деб оғизга тушган, Толиш тоғининг мусаффо тоза ҳавосидан баҳраманд бўлиб, икки юздан ортиқ невара-чевара кўриб, 168 ёшида вафот этган озарбайжонлик табаррук кекса Шерали бобо Муслимов бировлар кўмагисиз сўқмоқларни айланган, қўшни қишлоқларга тез-тез сайр қилган. Ҳар куни эрталаб боғ қўйнида бирор иш билан машғул бўлган. У кўпинча атрофдаги ўрмонларга йўл олган.

Шу пайт кимдир луқма ташлади:

— Айтишларича, Сулаймон пайғамбар минг йил яшаганмиш. Шунча йиллик умрим менга бу эшикдан кириб, нариги эшикдан чиққандек туюлди, деганмиш.

Ўтирганларнинг «гурр» этган кулгуси кўтарилди.

Ора-чира чойдан хўплаб ўтирган дўхтир йигит яна ҳикоясида давом этди...

— Яхшиси, кексалар гапига қулоқ солайликчи, узоқ умр кўришларининг «сири» нимада экан? 108 ёшли Француз Эрнестина Копеннинг ёшлик йиллари оғир қийинчиликлар билан ўтган экан.

— Биз аҳён-аҳёнда гўшт ердик,— деб ҳикоя қилган эди Эрнестина. — Емишимиз картошка, тухум ва пишлоқ эди. Қарангки, саксонга кирганимдагина шифокорга ишим тушди... У дори ичишни хуш кўрмаган, қарийб бутун умр давомида маълум бир вақтда ўрнидан турган ва овқатланган. У тикиш-чатиш билан кўпроқ шуғулланган. Тез-тез очиқ ҳавода сайр қилган. Ундан, шунча ёшга кирганлигининг сири нимада, деб сўраганларида, кампир кулиб:

— Ҳар куни икки стакан аччиқ кофе ичиб тураман, — деб жавоб берган экан.

Олтин қоидалар

Энди яна нимани айтиб берсам экан, деб ўйланиб турди-да, дўхтир йигит чолларга зимдан назар ташлади. Кейин ёдига бир нарса тушди...

Тиббиёт фанлари доктори К.Теннигек ўзининг «Эрта қариш» деб номланган китобида «ёшликни сақлаш ва умрни узайтиришнинг йигирмата олтин қоидаси»ни таклиф этади. Биз шулардан энг муҳимларини келтирмоқчимиз: эрта тур ва эрта ёт; ҳар куни камида икки соат очиқ ҳавода юр; ўз баданингни касалликларга қарши чиниқтириб бор, бунинг учун нафас олиш гимнастикаси, умуман, оддий гимнастика билан шуғуллан; ошқозонингни ҳеч қачон тўлдириб юборма, овқатланиш ва сув ичишнинг меъёрига амал қил; чекма, ҳар қандай алкоголь ичимликлардан узоқроқ юр; уйда, айниқса, ухлаш хонасида ҳавонинг тоза бўлишига ҳаракат қил; даволаш воситаларига ортиқча таянаверма; ҳамиша қувноқ ва хотиржам бўл, чунки шунинг ўзи соғлиқ ва узоқ умр учун энг яхши дори-дармондир...

Ёшликни сақлаш ва умрни узайтиришнинг ана шу олтин қоидаларига қўшимча қилиб қуйидагиларни айтмоқчиман: ғам-ғусса, қайғу, қўрқинч, ваҳима, ичиқоралик, кўролмаслик, ғаламислик умр заволи! Қаҳр-ғазаб қаритса, ўйин-кулги ёшартиради.

— Э, балли, отангизга раҳмат, кам бўлманг, — дейишди қариялар ва дўхтир йигитга ҳам узоқ умр тиладилар.

Бир чуқум ош-у кўк чой устида жонон суҳбат бўлди-да! Суҳбат қурганлар шу куни бир ёшгамас, ўн ёшга яшаргандай ҳис этишди ўзларини.

Эҳтимол, Цицерон, оғир-вазмин, қовушувчан ва хушфеъл қариялар кексаликни яхши кўрадилар деганда айнан ўзбек мўйсафидларини назарда тутган бўлса ажабмас!..

Маҳмуд ота кечга яқин қадрдонларини кузатиб қўйди...

Хўжакентдан Тошкент томон, Тошкентдан Хўжакент томон электричка пайдар-пай қатнаб турибди...

Меҳмон отангдай улуғ!.. Шунча қийин қистовга олиб, бир кеча минг кеча бўлмас, ётиб қолинглар, яна отамлашамиз, деса ҳам маҳалладошлари, йўқ бормасак бўлмайди, кампирларнинг кўзлари тўрт бўлиб, кутиб ўтиришгандир, деб кўнишмади. Наилож, зоримиз бор, зўримиз йўқ, деди мезбон бўйнини эгиб.

Эҳ, аттанг, кампирга аталган сюрприз чиқмай қолди-ку, ҳай майли. Кейинги гал, кўнглидан ўтказди Маҳмуд ота. Ўзи ҳам шунақа, бирор жойга борса, дарров кетаманга тушиб қолади. Ҳа, дейишса, кампирим кутиб қолди, дейди. Ишқилиб, қўшгани билан қўшақарисинлар, қўш кабутарлардай узоқ йил умргузаронлик қилишсин, деб уларга эзгу истаклар билдириш қолади, холос.

Миршароф МУҲСИМОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист.

Инсон — азиз

Айрим кишилар муҳим аъзоларидаги қусурлар туфайли ижтимоий ҳаётнинг барча бўғинларида соғлом одамлардек фаол қатнаша олмайдилар. Улар ўзларидаги бу нуқсонни ҳамиша ҳис қилиб турадилар. Бундай ҳолни оддий ёрдам ёки шунчаки муносабатлар билан тўлдириб бўлмайди. Буни фақат уларни ижтимоий ишлаб чиқаришга тайёрлаш, махсус таълим-тарбия, касб-кор ўргатиш орқалигина амалга ошириш мумкин.

Эзгулик унутилмайди

Урганч шаҳридаги 96-махсус мактаб интернатда асосан эшитиш қобилияти паст, талаффузи ривожланмаган, бир сўз билан айтганда, туғма ногирон болалар тарбияланади. У 1966 йилда ташкил топган бўлсада, мактаб-интернат фаолияти мустақиллик туфайли кенгайди. Эндиликда кар ва заиф эшитувчи болаларни тарбиялаш, уларнинг ҳаётда ўз ўринларини топишида, илм-маърифат, мурувват ва меҳр-оқибат масканига айланиб бормоқда. Ташкил этилганидан бери неча-неча юзлаб ногирон бола бу ерда тарбия олди. Уларнинг кўпчилиги махсус билим юртларини битказиб, касбкорли кишилар бўлиб етишишди.

Ҳозирги кунда мактаб-интернатда эшитиш, сўзлашдан қусури бор болаларга аниқ режалар асосида таълим берилмоқда. Машғулотлар ўтказиладиган хоналар барча зарур воситалар билан жиҳозланган. Ҳар бир ўқув жараёнида ўқувчиларнинг қизиқишлари инобатга олинади, асосан, уларнинг фаол иштирокини таъминлашга ҳаракат қилинади.

Жамоада тажрибали педагоглар билан бирга ушбу касалликлар бўйича энг етук шифокорлар ҳам меҳнат қилишади. Болалар бир дақиқа ҳам эътибордан четда қолмайди. Тиббий муолажа ижобий самара бераётган ҳолатлар ҳам бор. Айниқса, интернат ўқувчилари фан олимпиадалари, турли спорт мусобақаларида иштирок этаётгани қувонарли ҳолдир. Бу тадбирларда интернат бош тарбиячиси Қувонч Бобожонованинг хизматларини алоҳида таъкидлаш жоиз.

Шаҳардаги Огаҳий театрда ўтказилган «Ўзбекистон фарзандларимиз» мавзуидаги мусиқали тадбирда ўқувчилар ўз маҳоратларини намойиш этишди. «Қўли гул чеварлар» кўргазмасида эса ўзлари тайёрлаган турли кийимлар, кашталар ва ҳунармандчилик ишлари билан қатнашиб, ғолиблик ўринларни эгаллашди. Умуман, интернатдаги барча ўқувчиларнинг касб-ҳунар ўрганишга қизиқиши катта. Шу туфайли бу ерда 20 га яқин тўгарак ташкил этилган.

Бугунги кунда интернатни битириб кетган йигит-қизларнинг аксарияти оилали, бола-чақаси бор. Бири тадбиркор, бири фермер, яна бири моҳир тикувчи, умуман, ўз касбининг усталари. Улар ҳаётдан, турмушдан ҳеч нолишмайди. Сабр-тоқат, фидойи меҳнат, интилиш ва ойдин орзулар билан яшаган инсон албатта мақсадига етишаркан, дея мамнунликларини изҳор этишади. Баъзи бир тўрт мучаси соғ кишилар сингари, бўлар-бўлмасга нолишмайди, шукроналик туйғуси билан яшашади.

Таълим-тарбия берган ўқитувчилар эса собиқ ўқувчиларининг ҳаётда ўз ўрнини топганидан мамнун.

Бобур ОТАМУРОДОВ.
СУРАТДА: машғулот пайти.

DAEWOO UNITEL
ҲАМИША ЎЗ СЎЗИДА СОБИТЛИККА ИНТИЛАДИ

Бепул уланиш
ҳамда қўшимча 1000 мижозга
SIM карта учун 50% чегирма

Тошкентда икки тармоқ
GSM 1800MHz & 900MHz

For your satisfaction only!

DAEWOO UNITEL CELLULAR SERVICE

Бош офис:
Тошкент ш., Бухоро кўчаси, 1.
Телефон: 185-00-22
ёки *22 - савдо бўлими

"Intercontinental"
меҳмонхонасидаги филиал:
Тошкент ш., Амир Темур кўчаси, 107а.
Телефон: 185-09-80.

Компаниянинг вилоятлардаги офислари:
Фарғона: 24-10-31, Қўқон: 2-33-30
Наманган: 4-22-02, Андижон: 53-33-30
Бухоро: 223-05-36, Самарқанд: 33-09-06
Қарши: 3-65-01

Лицензия: РТ № 0000123

БИЗНЕСИНГИЗ УЧУН ЯНГИ ИМКОНИЯТЛАР

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ МИЛЛИЙ БАНКИ

кичик ва ўрта тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш дастурини амалга ошириб, АҚШ экспорт-импорт банкининг кредит йўналиши доирасида Америка компаниялари билан ҳамкорликни йўлга қўйиш имкониятларини яратади.

Янги технологиялар ва ускуналарни харид қилиш, АҚШ компаниялари билан имзоланган шартномалар бўйича хизматлар кўрсатиш учун 5 млн.АҚШ долларигача бўлган миқдорда кредитлар берилади.

Сизнинг бизнесингиз ривожланишидан биз манфаатдормиз ва мутахассисларимиз ҳамда америкалик маслаҳатчиларнинг лойиҳаларни молиялаш соҳасидаги тажрибаларини сизга таклиф этиб, ўзаро манфаатли ҳамкорлик қилишга тайёрмиз.

NBU

Қўшимча маълумотлар учун кичик ва ўрта бизнес бош бошқармасига ёки «Ўзмиллийбанк»нинг исталган бўлим/филиалига мурожаат қилишингиз мумкин. Телефонлар: (+998 71) 137-59-15, 137-62-73, 137-62-75, 137-59-47, 137-63-48.
www.nbu.com

5747/897

Саломатлик сирлари

Аллергик тумов оғир дардми?

Аллергик тумов (ринит) — бурун бўшлиғи шиллиқ қавати хасталиги ҳисобланади. Бунда беморда ҳар куни маълум бир вақт давомида аксириш, бурун битиши, қичиши ҳолатлари кузатилади.

Келиб чиқишига кўра аллергик ринитнинг мавсумий, йил давомида кечувчи, шунингдек, инфекцион-ўткир ва сурункали хиллари мавжуд. Бу турлардан энг кенг тарқалгани мавсумий аллергик ринит бўлиб, у асосан баҳорда хуруж қилади. Хасталикнинг асосий белгилари бурун бўшлиғининг қичиши, таъсирланиши, аксириш, кўпинча бурун битиши билан бирга кузатилади. Аллергик ринитда томоқ қитиқланиши, кўз шиллиқ пардасининг қичиши, ёш оқиши мумкин.

Мавсумий аллергик ринитнинг асосий сабабчиси бу ўсимлик гулининг чанг заррасидир. Бундай ўсимликлар қаторига эрмон, макка, ялпиз сингари маданий ва ёввойи ўт-ўланлар билан бирга, ўрик, шафтоли, бодом, бақатерак, мажнунтол, жийдаларни кўрсатиб ўтиш мумкин.

Хасталикни ташхислашда, аввало, беморлардан аллергологик анализ йиғилади. Кейин махсус аллергологик синамалар ўтказилади. Булар асосан тери синамалари бўлиб, беморнинг аҳволи, ҳолати, клиник белгиларига қараб олиб борилади. Бундан ташқари беморнинг қон таркиби тўлиқ таҳлил қилинади. Зарурат бўлса рентгенологик текшириш усулларидан ҳам фойдаланилади. Шароитга қараб компьютерли томография ҳам ўтказиш мумкин. Кези келганда шуни айтиб ўтиш жоизки, кўпчилик беморлар хасталик айни хуруж қилган пайтдагина шифокорга мурожаат этадилар. Ваҳоланки, ўз вақтида ўтказилган даво ўзининг ижобий томонларини кўрсатади.

Хасталикнинг хуруж даврида беморларга фақат касалликнинг клиник белгиларини қайтарувчи, аллергик яллиғланишни пасайтирувчи дорилар тавсия этилади. Булар қаторига задитен, кетатифен, гисталонг, гсимонал, кларитин, латаноксchallar киради. Айни яллиғланиш ўчоғи бўлган бурун бўшлиғига даво сифатида алдицин, аллергодил, ломузол, интал, бекназа, назакорт сингари дорилардан, кўз шиллиқ қавати аллергик яллиғланишини камайтириш мақсадида эса кузихром, оптихром томчилардан фақат шифокор тавсияси билангина фойдаланиш мумкин.

Мавсумий аллергик ринит хасталигининг олдини олиш учун беморлар, аввало, парҳезга амал қилишлари керак.

Ҳар бир хасталикни даволашдан кўра олдини олган афзал. Шунинг учун ўзибилармонлик қилмасдан, ўз вақтида мутахассис шифокор ёки аллергологларга мурожаат этилса, хасталикни даволаш ва унинг чекиниши шунчалик енгил кечади.

Озод НАЗАРОВ,
республика илмий ихтисослашган аллергология маркази директори, профессор.
Қутбиддин НИЗОМОВ,
2-Тошкент Давлат тиббиёт институти клиник аллергология кафедраси ассистенти.

Миллий дастур ниҳоллари

УЛАР ДУНЁ КЕЗИШАР

Бу билим маскани ҳақида эшитганим бор. Шуниси аёнки, у 1997 йилдан буён ЮНЕСКОнинг ASP (бирлашган мактаблар ассоциацияси) дастури асосида иш олиб борувчи республикамиздаги йигирма битта мактаб қаторига қўшилган.

Манзили: Буюк Ипак йўли кўчаси, 71-уй.
Номи: Халқ таълими вазирлигига қарашли Ижтимоий йўналишдаги республика махсус гимназияси.
Ташкил этилган вақти: 1995 йил.
Ўқувчилар сони: 1212 нафар.
Педагогик жамоа: 100 нафар, улардан беш нафари фан доктори, 14 нафари фан номзоди.

— Гимназияни ташкил этишдан асосий мақсад,- дейди билим маскани директори, физика-математика фанлари номзоди, доцент Абдусалом Умаров, — шарқона урф-одатларни сақлаган ҳолда таҳсил олаётган ўғил-қизларга жаҳон андозаларига мос таълим-тарбия бериш, уларнинг ўз она тилисидан ташқари инглиз ва рус тилларида сўзлашиш, ёзиш, ўқиш, компьютер техникасидан фойдалана олиш имкониятига эга бўлишлари учун барча шароитлар яратиб беришдан иборат эди. Шунингдек, бугунги ёшлар бозор иқтисодиёти асосларини билишлари керак. Шу боис гимназияда 1- синфдан бошлаб ўқувчиларга инглиз тили ўргатилади. Бешинчи синфдан ўқувчилар иқтисод ва информатика бўйича сабоқ ола бошлайдилар. Юқори синфларда эса бу дастур «Менежмент асослари», «Маркетинг асослари», «Бозор иқтисодиёти тизими элементлари» фанларига айланади. 8-синфдан бошлаб бу фанлар инглиз тилида олиб борилади. Ўқув масканида машғулотлар ўқувчиларга тушунарли бўлиши, уларнинг ёдида узоқ сақланиши учун кўргазмали қуроллар билан ўтилади...

Директорнинг бу гапида жон бор экан. Буни маънавият хонасига кирганда сездик. Зарур адабиётлар, дастурлар, турли суратлар билан жиҳозланган хонанинг бир тарафига яқингинада Темурийлар тарихи давлат музейидан келтирилган антиқа экспонатлар ҳам қўйилган. Булар таъмирланган кўзалар, чойнак, турли ҳайкалчалар бўлиб, қадимги археологик топилмалар. Ўқувчи дарсликда ўқиб, устози тушунтирган турли ашёларни ўз гимназиясидаги «митти музейча»да кўради. Бу унга мавзуни осон ўзлаштиришига ёрдам беради. Шу ўринда «Компьютер Осиё» илмий-техника парки томонидан тайёрланган лазер дисклар туркуми киши эътиборини тортади. Уч тилда тайёрланган «Ўзбекистон ХХ1 асрга интилмоқда», «Шарқ миниатюралари», «Термизнинг 2500 йиллиги» ва яна турли мавзудаги бундай мультимедиалар асосида ўтиладиган дарслар албатта ўқувчиларга кўп маълумот бериши, унинг дунёқараши, тасаввур доираси кенгайиши, ўсишига кўмак бўлиши шубҳасиз. Бошқа мактаблардан фарқли ўлароқ гимназияда куни узайтирилган гуруҳ ва дарслар ташкил этилган. Машғулотлар дастурига мустақил ўқиш соатлари киритилган.

— Билим масканимиз ижтимоий йўналишда бўлгани учунми, ҳар ҳолда ўқувчиларимизнинг кўпчилигида журналистика соҳасига қизиқиш катталигини сезаман, — дейди директорнинг маънавият масалалари бўйича ўринбосари Гулнора Умарова. — Шу боисдан «Гимназия» деган газета чиқара бошлагандик. Бироқ айрим сабаблар билан у тўхтаб қолди. Шунга қарамай «Ёш журналист» тўгарагимиз ишлаб турибди. Яқин орада радио тармоғи иш бошлайди, тележурналлар яратиш мўлжалланяпти...

Дарсга қўнғироқ чалиниб, ўқувчилар синфларига кириб кетишлари билан йўлакдаги шовқин-сурондан асар ҳам қолмади. Гимназияда сукунат ҳукм сура бошлади. Деворларга осиғлиқ суратлар эътиборимизни тортди. Ўқувчиларнинг чет эллик дўстлари билан тушган суратлари тепасига АҚШ, Германия, Хитой, Ҳиндистон деб ёзилган. Шу сабаб бўлдию, гимназия раҳбарини яна суҳбатга тортдик.

— 1997 йилдан бошлаб ЮНЕСКОнинг ASP дастури бўйича иш бошладик,- дейди А.Умаров. — Йилда бир чиқадиган каталогда мазкур дастурга кирган жаҳондаги барча мактаблар манзили, йўналиши ҳақида маълумотлар берилади. Яна алоҳида журналлар ҳам чиқиб туради. Уларда қаерда қандай тадбирлар бўлиши ҳақида маълумотлар бўлади. Шунга кўра биз дастлаб Японияда бўлиб ўтган таълим бўйича семинарда қатнашдик. Кейин Хитойда тарихий обидаларни сақлаш халқаро ёшлар форуми бўлди...

Чет элдаги мактаблар билан алоқанинг йўлга қўйилишига директорнинг хорижда малака ошириб қайтгани ҳам туртки бўлди. Бир қанча давлатлар мактаблари билан халқаро алоқалар ўрнатилиб, тажриба алмашиш йўлга қўйилмоқда.

Тест синовлари бўйича танлаб олинган ўқувчилар дастлаб АҚШга сафар қилишди. Сўнг Нью-Йорк, Вашингтон шаҳарлари ҳамда Коннектипут штатига алмашиш гуруҳи ўқувчилари ўқишга юборилди. Бир ой мобайнида америкалик оилаларда яшаб, ўша ердаги мактабларда билим олишди. Қизиғи шундаки, бундай ўқувлардан сўнг ўқувчилар табиатида анча ўзгариш бўлди.

Улар, аввало, америкалик ўқувчилар, уларнинг оилалари ҳаёти, урф-одати, маданияти билан танишишди. Бевосита инглиз тилидаги мулоқот, мактаб ҳаёти йигит-қизларнинг тил ўрганишига, тафаккур доираси кенгайишига сабаб бўлди. Муҳими, юрт кўрган бу ўқувчилар кўплаб дўст орттирдилар. Бугунги кунда улар гимназиядаги интернетга уланган компьютерлар орқали ўзларининг хорижлик дўстлари билан хат «ёзишиб» туришади. Гимназияда махсус хона бор. Уни халқаро ҳамкорлик меваси хонаси дейиш тўғри бўлар. Бу ерда ўқувчиларнинг чет элдан келтирган турли хил эсдалик совғалари, суратларни кўриб, ҳали ёш бўла туриб дунё кезаётган ёшларга ҳавасингиз келади.

— Бундан икки йил аввал Германиянинг Хунсрук шаҳрида бўлиб ўтган иқтидорли ёшларнинг халқаро фестивалида гимназиянинг рақс дастаси қизлари ҳам иштирок этишди, — дея ҳикоя қилади Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Гулнора Жўраева. — Ўшанда қизларнинг ҳар бир чиқишлари нафақат тенгқурлари, балки ёши улуғларда ҳам катта таассурот қолдирганди. Фестиваль давомида қизларимиз ўз иқтидорларини инглиз тили ҳамда тарих фани бўйича ҳам намоён қила олгандилар. Шундан сўнг биз ўтган йили Ҳиндистонда бўлиб ўтган халқаро болалар ассамблеясида ҳам қатнашдик. Қизларимиз Ҳиндистоннинг бир қанча шаҳарларида ўз репертуарларини намойиш қилиб, ҳинд дўстларининг олқишига сазовор бўлишди.

Буларнинг бари болажонларимизнинг маънавий олами, руҳий дунёси бойишига, ўз ватани, юртидан фахрланиш, ғурур ҳисси ошишига таъсир этиши, шубҳасиз...

Умида ФАЙЗИЕВА,
«Халқ сўзи» мухбири.

ҲИКМАТ

Улуғлик айлама зинҳор,
ўзингни камтар тут,
Кимдаки бўлса бу
хислат, ажаб саодатдир.

QUICK STOP
GROUP OF COS.

«QUICK STOP PAPER MILL»
«НАМБУМ» ЛТД .ҚК

юқори сифатли ксерокс ва офсет қоғози ишлаб чиқаради ва сотади.
Ҳар бир боғламда 500 варақдан бўлган А-3, А-4 ўлчамли, зичлиги 80 гр./м2 қоғозлар:
А-3 — 8400 сўм,
А-4 — 4200 сўм.

Манзиллар:
Наманган шаҳри, Қурувчилар кўчаси, 50-уй. Телефон: (369 22) 2-14-83, факс: (369 22) 2-69-35.
Тошкент шаҳри, Махатма Ганди кўчаси, 44-уй. Телефон: 132-02-22, факс: 136-30-37.

Омбор манзили:
Тошкент шаҳри, Проектная кўчаси, 44. Телефон: 79-74-04, факс: 79-79-91.

5752/926

ЖАҲОНДА ЭЛЕКТР УСКУНАЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БЎЙИЧА ПЕШҚАДАМ Makita КОРПОРАЦИЯСИ ЎЗБЕКИСТОНДА ЎЗ ФАОЛИЯТИНИ БОШЛАЙДИ ВА ҲАМКОРЛИККА ДИЛЕРЛАРНИ ТАКЛИФ ЭТАДИ.

КАФОЛАТ. СЕРВИС ХИЗМАТИ.

- ПЕРФОРАТОРЛАР
- АВТОМАТИК БОЛҒАЛАР
- ЭЛЕКТР ДРЕЛЛАР
- ШУРУП БУРОВЧИЛАР
- МЕТАЛЛ ҚАЙЧИЛАР
- СИЛЛИҚЛАШ МАШИНАЛАРИ
- РАНДАЛАР
- ДИСКЛИ АРРАЛАР
- АККУМУЛЯТОРЛИ АСБОБЛАР

БАРЧА АСБОБЛАР ЕВРОСТАНДАРТГА МУВОФИҚ
Makita - СИФАТ ВА ИШОНЧЛИЛИК БЕЛГИСИ.

Тошкент ш.,700000, В. Малясов к., 3, 113 - 115-хона.
Тел.:(998-71) 120-68-36, 110-20-36, (998-712) 41-31-24.
E-mail: malvil@operamail.com

4674

САВОЛ БИЗДАН...

Миллий валютаси даласи деб аталадиган Африка давлатининг номини айтинг.

136-35-60

Ўтган сонда берилган саволнинг жавоби:
франчайзинг.

ҲУРМАТЛИ ХОНИМЛАР ВА ЖАНОБЛАР!

«АСАКА» БАНКИ

даромадларингизни ошириш ва омонатларингизни ҳимоя қилиш мақсадида сизга қуйидагиларни таклиф қилади:

1) қайта кўриб чиқилган юқори фоиз устамали омонатлар:

«ТАБАССУМ» *(муддати камида 45 кун)*	—	*45 кун учун **6%***
«ОРЗУ» *(уч ойдан кам бўлмаган муддатга)*	—	*ҳар ойда **3,5%***
Муддатли:		
- 6 ойдан 1 йилгача	—	йилига **35%**
- 1 йилдан 3 йилгача	—	йилига **42%**

2)
I. ТАЛАБ ҚИЛИБ ОЛГУНЧА — *ҳисоб рақамини ёпиш пайтида йилига **3 %** кўчириш билан амалга оширилади, қолдиқнинг энг кам миқдори 300 АҚШ доллари.*

II. МУДДАТЛИ:
1) БИР ЙИЛГАЧА — камида 5000 АҚШ доллари — ҳисоб рақамини ёпиш пайтида йилига **6%** кўчириш билан амалга оширилади;
2) БИР ЙИЛДАН ИККИ ЙИЛГАЧА:
- 5000дан 10000 АҚШ долларигача — йилига **7%**
- 10000 АҚШ доллари ва ундан юқори — йилига **8%**
ҳар ярим йилда тўлаб борилади.

3) Депозит пластик карточкалар ҳар ойда қолдиққа 3%дан қўшиб бориш билан йилига 42,6%гача.
4) Фоиз тўловини омонатлар валютасида бериш.

ПУЛЛАРИНГИЗНИ ТЕЗ ВА ИСТАГАН ПАЙТИНГИЗДА ОЛИШИНГИЗ МУМКИН. «АСАКА» БАНКИ ҚЎЙИЛМАЛАРНИ ТЎЛА КАФОЛАТЛАЙДИ.

Бундан ташқари, «Асака» банки:
- «AMERICAN EXPRESS» йўл чекларини тўловга қабул қилади ва сотади;
- депозитар ячейкаларни қимматбаҳо нарсаларни сақлаш учун ижарага беради.

ASAKA BANK
Маълумот учун телефонлар: 120-83-91, 120-83-92.
Манзилимиз: 700015, Тошкент шаҳри, Нукус кўчаси, 67.
Банк филиаллари - Нукус шаҳри ва барча вилоят марказларида.

5735/161

ЗАВОДНИНГ РАСМИЙ ДИСТРИБЬЮТЕРИ ТОШКЕНТДАГИ ОМБОРДАН
БЕНЗИН ҚУЙИШ КОЛОНКАЛАРИ
(НАРА 4216, 2816)
ва ЭҲТИЁТ ҚИСМЛАРНИ таклиф этади.
НАРА ТМ
Завод мутахассислари томонидан ўрнатиб ва созлаб берилади.
1 йилга кафолат берилади.
Тўлов шакли турлича.
Телефонлар: 144-28-44, 144-28-04, факс: 144-28-28
5640/750

«ГОНЧЕ» ЁҒИ СОВРИНЛАРИ ЎЙИНИ
«SADAF-SADAF» хусусий фирмаси ва «A.B.Co.LTD» фирмаси
2002 йил 17 май куни соат 13.00да Тошкент шаҳридаги Мусиқали комедия (оперетта) театри биносида совринлар ўйинини ўтказади.
Манзил: Чўлпон ота кўчаси, «Ц» даҳаси, метронинг «Мирзо Улуғбек» бекати.
Ўйин топширилган жетонларга берилган квитанциялар рақамлари бўйича ўтказилади, квитанция эгалари ўйинда қатнашишлари шарт эмас. Квитанция эгаларининг ўйинда иштирок этиш учун келиб-кетиш билан боғлиқ бўлган харажатларини компания ўз зиммасига олмайди.
Маълумот учун телефон: 78-49-18.
5778/973

PARVINA
«ПАРВИНА-М» ФИРМАСИ
ҚУЙИДАГИЛАРНИ ТАҚДИМ ЭТАДИ:
МУЗҚАЙМОҚЛАР:
30 хилдаги музқаймоқлар, 15 хил эскимо, 6 хил брикетли, 6 турдаги вафлилик стаканчалар,
ШАКАР-ҚИЁМ **(глазурь):**
шоколадли, цитрусли, мевали ва сутли,
«ПАРВИНА» ПЛИТКАЛИ ШОКОЛАДЛАР,
шунингдек кенг турдаги
СУТ МАҲСУЛОТЛАРИ:
творог, сметана, эритилган пишлоқлар, қадоқланган ва қадоқланмаган сарёғ ва колбасали пишлоқ.
Тўлов шакли — турлича!
МАҲСУЛОТ ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИ ТРАНСПОРТИДА ЕТКАЗИЛИШИ МУМКИН.
НАРХЛАР ЖУДА АРЗОН!
Манзилимиз: Самарқанд шаҳри, Фирдавсий кўчаси, 6-уй.
Телефонлар: (3663) 33-77-83, 31-07-01, факс: (3662) 33-02-82.
e-mail: parvina@online.ru
Тошкентдаги телефон: 173-26-13.
5741/874

«ELSUN-FARMBUYUM» ҚЎШМА КОРХОНАСИ АЛЮМИН БУРАМА
ҚАЛПОҚЧАЛАРНИ
D28, H18; D20, H15 ЎЛЧАМДА ИШЛАБ ЧИҚАРАДИ ВА СОТАДИ.
Товар сертификатлаштирилган (SSUZ 01 SO 296049). Жахон стандартларига жавоб беради.
Тўлов — пул ўтказиш йўли билан.
Тел./факс: (998-71) 161-10-34, 161-11-09.
Тел.: (998-71) 188-12-71, 188-12-70, 187-28-76, 144-60-74.
5629/742

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ҳайъати ва жамоаси ЎзР ФАнинг анжуманлар ва тадбирлар ўтказиш бўйича илмий маслаҳатчи, халқаро Амир Темур жамғармаси раиси, Ўзбекистон Республикаси фан арбоби, Беруний номидаги Ўзбекистон Республикаси Давлат мукофоти соҳиби, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси академиги

Бўрибой АҲМЕДОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур ҳамдардлик билдиради.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Котибияти жамоаси котибият ходими Б.Ҳ. Холжаевага отаси

Ҳабиб МИРҲУСАИНОВнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент вилояти ҳокимлиги жамоаси вилоят ҳокими Уммат Маматқулович Мирзақуловга волидаи муҳтарамаси

МАРОФАТ аянинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Тошкент Педиатрия тиббиёт институти жамоаси олимлар кенгашининг илмий котиби, тери ва таносил касалликлари кафедрасининг профессори Турғун Шахобиддиновга падари бузруквори

ТУРСУНХЎЖА отанинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталари жамоаси «Народное слово»нинг катта мухбири Сергей Левченкога онаси

Надежда Евстафьевна ЛЕВЧЕНКОнинг

вафоти муносабати билан ҳамдардлик билдиради.

«ХАЛҚ СЎЗИ»
«НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
Э. БОЛИЕВ (масъул котиб — «Халқ сўзи»),
М. ЕГОРОВ (масъул котиб — «Народное слово»),
Ш. ЖАББОРОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
С. ЗИНИН,
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ,
Ш. РИЗАЕВ,
М. САФАРОВ,
Р. ФАРҲОДИЙ,
И. ХУДОЁРОВ,
И. ШОҒУЛОМОВ,
О. ҚАИПБЕРГЕНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:
Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34; 133-78-92
Иқтисодиёт — 136-36-65; 132-10-65
Маънавият ва маърифат — 136-35-60;
Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш ва халқ таълими — 132-12-08;
Янгиликлар ва халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00001-рақам билан рўйхатга олинган.
Буюртма Г — 477, 36516 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2.

Газета таҳририят компьютер базасида терилди ҳамда операторлар **Ж. ТОҒАЕВ** ва **З. БОЛТАЕВ** томонидан саҳифаланди.

Навбатчи котиб — **А. ОРИПОВ.**
Навбатчи муҳаррир — **Қ. ЭШМАТОВ.**
Навбатчи — **М. ХОЛМАТОВА.**
Мусаҳҳиҳ — **О. АБДУАЗИМОВ.**

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.
t — тижорат материали.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00.
Топширилди — 20.20
1 2 3 4 5 6